

Nr 306

Av fru **Jäderberg m. fl.**, angående ersättningen för kommunala uppdrag.

(Lika lydande med motion nr 262 i Första kammaren)

Den snabba expansionen av den kommunala verksamheten har medfört att de kommunala sysslorna och uppdragen kommit att ta allt större del av förtroendemännens tid i anspråk. I många fall är det icke lämpligt eller möjligt att förlägga den med uppdragen förenade verksamheten till förtroendemännens fritid, utan den ordinarie arbetstiden måste tagas i anspråk. Denna utveckling har medfört att den gamla principen att alla kommunala uppdrag skulle vara oavlönade har fått omprövas. Den senaste omprövningen skedde år 1962, då man medgav fullmäktige rätt att besluta att till fullmäktig må utgå arvode för det arbete som är förenat med uppdraget. Arvodet skulle dock icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålets omfattning och art samt den tid som kan beräknas åtgå för uppdraget.

Kommunen har sålunda erhållit en i förhållande till vad tidigare gällt betydligt ökad frihet att själv avgöra storleken av de ersättningar man vill lämna dess förtroendemän. Däremot har formen för ersättningen begränsats, så att denna endast kan utgå såsom ett generellt bestämt arvode och icke såsom t. ex. ersättning för förlorad arbetsinkomst eller en kombination av sådan ersättning och arvode. Som huvudsakligt skäl härför har anförts att ett sådant system lätt blir för invecklat i tillämpningen.

Gällande bestämmelser kan dock i praktiken leda till mindre tillfredsställande resultat. Fastställes icke arvodet till ett belopp som motsvarar en högsta inkomst, leder principen till att en arbetstagare som får vidkännas löneavdrag vid frånvaro för fullgörande av kommunala uppdrag kan gå miste om en del av den inkomst han skulle ha haft om han ej åtagit sig uppdraget. Vederbörande får således lida direkt ekonomisk förlust för att fullgöra ett allmänt uppdrag. Detta kan icke anses vara förenligt med det allmänna intresset av att alla medborgare skall ha ekonomisk möjlighet att åtaga sig kommunala förtroendeuppdrag. Ersättningsformen kan i andra fall innebära att förtroendeman som icke behöver vidkännas förlust av arbetsinkomst kan erhålla ett betydligt gynnammare ekonomiskt vederlag för uppdraget.

Begränsningen av kommunernas beslutanderätt kan också medföra tendenser till att sammanträden — för undvikande av inkomstbortfall för ledamöter — i ökad utsträckning förläggas till kvällstid, eller i vart fall kan begränsningen försvåra ökad förläggning till dagtid. Det måste vara principiellt betänkligt att ersättningsformen skall påverka sammanträdenas tidsförläggning.

Arvodessystemet har särskilt i kommuner, där avstånden till huvudorten är stora, väsentliga olägenheter. I dessa kommuner får förtroendemän för fullgörande av sina uppdrag ofta anslå avsevärd tid för resor till och från huvudorten, vilket innebär att förlusten av arbetsinkomst kan bli betydande. Ett på normalinkomst baserat schablonmässigt arvode kan i sådana fall icke ersätta inkomstförlusten. Dessa förtroendemän blir på så sätt ställda i en ogynnsammare situation än de i huvudorten boende. Den kommande kommunindelingsreformen torde komma att ge denna olägenhet ökad omfattning, särskilt i norrlandslänen.

Ersättning för inkomstbortfall synes tidigare ha utgått i ett antal kommuner utan att detta inneburit större tillämpningssvårigheter. För löntagare kan inkomstbortfallet med lätthet kontrolleras. För enskilda företagare kan taxeringen tjäna som ledning. För övriga kan schablonbelopp bestämmas. Normer kan också utformas efter andra grunder och med maximeringar. Vidare kan dessa ersättningar kombineras med arvode.

Konstitutionsutskottet anförde i sitt utlåtande nr 15 år 1962 att reformen då kunde genomföras i medvetande om att de kommunala förtroendemännen är vuxna uppgiften att efter eget beprövande bestämma i dessa angelägenheter. Mot bakgrunden av denna allmänna bedömning synes anledning till den nämnda begränsningen av kommunernas bestämmanderätt i fråga om ersättningsformen icke vara motiverad. Det får förutsättas att de kommunala förtroendemännen också är vuxna uppgiften att efter eget prövande tillämpa andra ersättningsformer utan att ersättningarna görs oskäliga.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får vi anhålla,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning i syfte att öppna möjligheter till ekonomisk ersättning för kommunala uppdrag förutom som traktamente och resekostnader även i annan form än arvode.

Stockholm den 23 januari 1964

Annie Jäderberg

Ingvar Swanberg

Ragnar Lassinanti

Rosa Svensson